

Prof. nadz. dr hab. med. Tomasz Gabryelewicz
Instytutu Medycyny Doświadczalnej i Klinicznej
im. M. Mossakowskiego Polskiej Akademii Nauk
02-106 Warszawa, ul. Pawińskiego 5

Recenzja rozprawy na stopień doktora nauk medycznych lek. med. Katarzyny Antczak-Domagala pt.: „Porównanie zastosowania diety i wybranych parametrów biochemicznych u osób z łagodnymi zaburzeniami poznawczymi, otępieniem i w grupie kontrolnej”

Promotor: prof. dr hab. med. Iwona Kłoszewska

Rosnąca liczba osób w podeszłym wieku wiąże się ze wzrostem częstości występowania problemów zdrowotnych specyficznych dla tego wieku. U około 10% populacji powyżej 65. roku życia występuje otępienie. Znacznie częściej, bo u około 60% populacji 65+ występują zaburzenia funkcji poznawczych o różnym nasileniu, które powodują pogorszenie codziennego funkcjonowania i jakości życia. Coraz większą rolę dostrzega się w związku pomiędzy stanem odżywienia, właściwą dietą, a sprawnością poznawczą. Dieta jako czynnik modyfikowalny potencjalnie może wpłynąć na dynamikę rozwoju deficytów poznawczych i zmniejszyć ryzyko wystąpienia otępienia. Ocenia się zarówno jakościowe jak i ilościowe aspekty diety. Do jakościowych elementów zalicza się minerały, witaminy, tłuszcze i białka. Osoby w wieku powyżej 65. roku życia są grupą szczególnie narażoną na wystąpienie niedoborów witaminy D i niedoborów pokarmowych. W ostatnim okresie przeprowadzono wiele badań potwierdzających pozytywną korelację pomiędzy deficytem stężenia witaminy D, a gorszymi wynikami w testach ogólnych badających sprawność poznawczą wśród osób powyżej 65. roku życia. Wyniki badań wskazują na wpływ witaminy D na rozwój i funkcjonowanie mózgu i pokazują, że pacjenci z rozpoznaniem choroby Alzheimera mają niższe w porównaniu z grupą kontrolną stężenia witaminy D.

Przedstawiona do oceny praca została wykonana w Klinice Psychiatrii Wieku Podeszłego i Zaburzeń Psychotycznych Uniwersytetu Medycznego w Łodzi, pod kierunkiem naukowym prof. dr hab. med. Iwony Kłoszewskiej.

Prezentowana dysertacja, poświęcona porównaniu stosowanej diety i wybranych parametrów biochemicznych u osób z zaburzeniami funkcji poznawczych, otępieniem i w grupie kontrolnej liczy 121 stron maszynopisu A4. Praca została skonstruowana w sposób tradycyjny i przedstawiona w dziesięciu rozdziałach. Zawiera ze spisem treści i wykazem skrótów: wstęp z niezbędnymi informacjami wprowadzającymi w problematykę podjętego badania, jasno przedstawione cele i hipotezy badawcze, dokładny opis metod i materiału, analizę wyników badania, dyskusję, podsumowanie i 177 pozycji dobrze dobranej piśmiennictwa. Pracę uzupełniają streszczenia w języku polskim i angielskim, spis rycin i tabel zawartych w tekście oraz trzy załączniki. Metodologię badań oraz wyniki pracy zaprezentowano w 26 rycinach i 35 tabelach. Wymienione części tworzą logicznie powiązaną całość. Założenia i cele pracy są zrozumiałe i prawidłowo sformułowane.

W rozbudowanym i wyczerpującym wprowadzeniu do dalszych części rozprawy doktorantka przedstawiała dane dotyczące roli witaminy D, informacje dotyczące zaburzeń funkcji poznawczych oraz przegląd badań poświęconych sposobom żywienia i stanom odżywienia. W prezentowanym rozdziale doktorantka ujawnił doskonałą znajomość aktualnej wiedzy dotyczącej tematu pracy, a analiza aktualnego piśmiennictwa stanowi solidne i przejrzyste przedstawienie zagadnień związanych z tematem rozprawy.

Celem prezentowanej pracy była ocena stosowanej diety i nawyków żywieniowych i wybranych parametrów biochemicznych u osób w podeszłym wieku mieszkających w środowisku, nie hospitalizowanych, nie przebywających w placówkach opiekuńczych, bez deklarowanych zaburzeń poznawczych. Oceniono również czy witamina D i jej stężenie zależne są od parametrów socjodemograficznych, sposobu i rodzaju żywienia, stanu odżywienia mierzonego wskaźnikiem BMI oraz sezonowości w populacji osób 65+. Zbadano też korelację pomiędzy powyższymi zmiennymi a funkcjami poznawczymi u badanych, w tej samej grupie wiekowej.

Badaniem objęto 187 osób, spełniających kryteria włączenia do badania. Badanie przeprowadzono w latach 2014-2015 w Klinice Psychiatrii Wieku

Podeszłego i Zaburzeń Psychotycznych Centralnego Szpitala Klinicznego Uniwersytetu Medycznego w Łodzi w ramach projektu badawczego DemNutr.

Protokół badania został zaakceptowany przez Komisję Bioetyczną Uniwersytetu Medycznego w Łodzi.

Wśród dobrze dobranych metod badawczych wykorzystano: wywiad, badanie przedmiotowe, ankietę kliniczno-demograficzną, oraz dokonano oznaczenia stężenia witaminy D w surowicy krwi. Do oceny stanu klinicznego i stopnia urozmaicenia diety uczestników użyto zestawu stosowanych narzędzi klinicznych i antropometrycznych. W pracy zastosowano rzetelne metody statystyczne, z uwzględnieniem rodzaju analizowanych danych.

Uzyskane wyniki zostały poddane krytycznej analizie ujawniającej duży zakres wiedzy doktorantki dotyczącej tematyki pracy.

Z uzyskanych wyników autorka pracy wyciągnęła następujące wnioski;

1. Istnieje powszechny niedobór witaminy D u osób po 65. roku życia, szczególnie w grupie badanej w okresie jesienno-zimowym.
2. W grupie osób przyjmujących suplementację preparatami witaminy D oraz wapnia zaobserwowano rzadsze występowanie hipowitaminozy D.
3. Osoby z grupy badanej z nadwagą i otyłością mają zwiększone ryzyko wystąpienia deficytu witaminy D.
4. Im starsza grupa wiekowa tym wyższe wartości BMI i częstość występowania niedoboru witaminy D.
5. Wiek stanowi niezależną determinantę poziomu sprawności poznawczej w grupie badanej.
6. Osoby z wyższym wykształceniem uzyskują wyższe wartości w MMSE, a wykształcenie wydaje się być modyfikowalnym czynnikiem ryzyka wystąpienia zaburzeń poznawczych.
7. Takie czynniki jak BMI, urozmaicenie stosowanej diety FIVEQ, stężenie witaminy D w surowicy krwi, nie korelują z wynikami uzyskanymi w MMSE.
8. Zdecydowana większość badanych stosowała co najmniej wystarczające urozmaicenie spożywanych pokarmów, a bardzo dobre dotyczyło częściej mężczyzn niż kobiet.

Uwagi

Czytając rozprawę doktorantki zwraca uwagę bardzo dobry język i duża dbałość o przestrzeganie zasad edytorskich. Jedyna uwaga dotyczy powtórzenia na stronie 28 fragmentu tekstu ze strony 25. Pracę czyta się z zainteresowaniem i przyjemnością.

Wyniki badania są kolejnym elementem układanki składającej się z różnych modyfikowalnych czynników ryzyka, które potencjalnie mogą przyczynić się do zmniejszenia ryzyka rozwoju otępienia i zmniejszenia dynamiki rozwoju deficytów poznawczych.

W przypadku planów kontynuowanie badania warto powiększyć grupy chorych oraz rozszerzyć analizę również o inne determinanty, takie jak współchorobowość, przyjmowane leki i używki .

Podsumowanie

Po analizie wartości merytorycznych i poznawczych tematu badawczego podjętego przez autorkę mam zaszczyt przedstawić Wysokiej Radzie Wydziału Nauki O Zdrowiu Uniwersytetu Medycznego w Łodzi dwa wnioski:

1. Rozprawa doktorska lek. med. Katarzyny Antczak-Domagały pt. "Porównanie zastosowania diety i wybranych parametrów biochemicznych u osób z łagodnymi zaburzeniami poznawczymi, otępieniem i w grupie kontrolnej" spełnia warunki konieczne do uznania jej za rozprawę na stopień doktora nauk medycznych określone w art. 13 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. poz. 882 z późn.zm.).
2. Wnioskuje o dopuszczenie lekarki medycyny Katarzyny Antczak-Domagały do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Warszawa, 30 stycznia 2019 roku

Prof. nadz. dr hab. med. Tomasz Gabryelewicz